

DEMOKRAT

Orgán Demokratickej strany

Roč. IV. - č. 45 - Cena Kčs 3.—

BEZ SLOBODY NIET DEMOKRACIE -
BEZ DEMOKRACIE NIET SLOBODY!

Košice, nedeľa 22. febr. 1948

Veselý je život námorníkov ČA

Rušný deň na pražskom Hrade

Prezident Dr. E. Beneš zárukou demokracie a právneho poriadku

NEDEMOKRATICKÁ POŽIADAVKA

Toto želanie vyznieva v smysle, aby demisia členov vlády všetkých troch politických strán, ktorí demisiu podali, bola prijatá a aby nová vláda bola doplnená zo zástupcov celonárodných organizácií, ktoré dávajú záruku, že úsilie o obnovu a budovanie štátu bude úspešne pokračovať, aby sa dosiahol cieľ, aby v novej vláde zostal na jej čele doterajší predseda Gottwald, ktorý má dôveru pracujúceho ľudu a aby ministri, ktorí demisiu podali, neboli do vlády prijatí za žiadnych okolností.

NIJAKÁ ÚRADNICKÁ VLÁDA NEBUDE

Prezident Republiky odpovedal: Na vašu otvorenú reč chcem vám povedať rovnako, úplne otvorene: Od chvíle, kedy kríza začala, vynorila sa odkiaľsi zpráva, že vraj bude úradnícka vláda. Len čo som to počul od predsedu Gottwalda, kategoricky som vyhlásil, že úradnícka vláda pre mňa neexistuje a že úradnícku vládu nebudem nikdy menovať. Prosim, aby ste to vzali na vedomie. Pre mňa neexistuje nič takého, ako úradnícka vláda. Máme parlament, parlamentný režim a nebude nijaká úradnícka vláda. Toto stanovisko platí pre mňa dnes a to platí i bude platiť i pre budúcnosť. Prosim, aby ste to, čo som vám práve povedal, s naprosťou rozhodnosťou tlmočili rovnako rozhodne ľuďom, ako som to povedal. Nič, čo by sa podobalo úradníckej vláde, v na-

Prezident republiky prijal v sobotu 21. februára 1948 predsedu vlády Klementa Gottwalda a ministra vnútra Václava Noska. Ďalej prijal pán prezident podpredsedu vlády Františka Tymeša, predsedu čs. soc. demokracie Bohumila Laušmana a jej generálneho tajomníka Blažela Vilima, ako i 5-člennú deputáciu pražských, kladenských a plzenských závodov.

Vedúci tejto deputácie predseda pražskej ÚRO B. Kozelka tlmočil želanie všetkých zamestnancov, ako povedal, pražských, kladenských a plzenských závodov, ktorí dnes predpoludním zastavili prácu a išli manifestovať na Staromestské námestie.

šiem parlamentnom režime neprijmem.

Neskoršie som sa dozvedel od predsedu vlády Klementa Gottwalda, že vraj má byť podniknutý pokus, aby komunisti boli prinútení podať demisiu. Ani taký pokus neprijmam podobne, ako pokus prvý neprijmem. S niečím podobným ku mne nikto prísť nesmie. Vašu demisiu, povedal som kolegovi Gottwaldovi, by som neprijal. Ďalej som mu povedal: Vy ste ministerský predseda, bez vypočutia vášho stanoviska nič neurobím. Ja, pravda, môžem mať tiež svoje stanovisko, ale musím poznať stanovisko ministerského predsedu. Máte právo k takým veciam niečo povedať. Keby sa po strane snáď dialy nejaké pokusy vyštváčať vás z vlády, pre mňa vláda bez komunistov neexistuje.

A ešte niečo: Budúca vláda nebude nielen bez komunistov, ale nebude ani bez Gottwalda. Gottwald je predsedom najsilnejšej strany a keď bude menovaná nová vláda, tak ju povedie Gottwald. To je mi jasné.

POTREBA SPOLUPRÁCE BEZVYHRADNÁ

A ak hovoríte, aby tí, alebo tí vo vláde neboli, čo ide pravda ďalej. Je som s ministrami, ktorí podali demisiu, vôbec ešte nehovoril. Majú iste svoje dôvody, ale nemôžete na mne žiadať, aby som sa už nepred vyslovoval. Ako prezident som povinný ná-

tiť ľudí a politické strany, aby od seba neodkláňali, od seba sa neodlučovali a všetkým musím hovoriť: Vy musíte spoločne a spolu pracovať. Keby podali demisiu komunisti, musel by som žiadať, aby to neurobili a aby doterajšiu prácu s ostatnými udržali.

Na pochybnosti členov delegácie či to povede k cieľu, pán prezident vyhlásil:

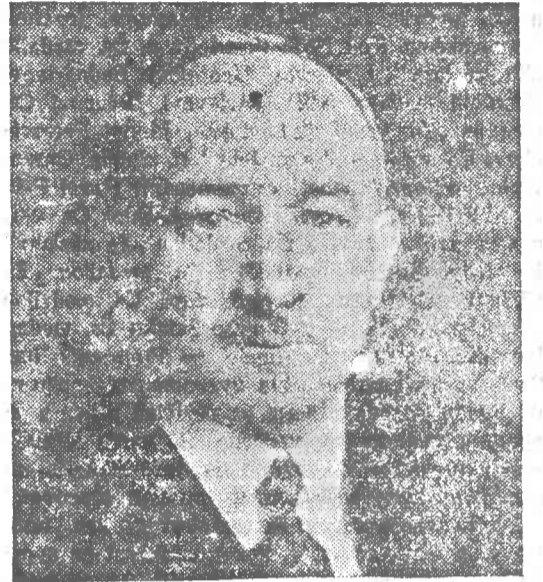
HROZBAMI SA SPORY NEODSTRANUJÚ

Spory sa však neodstraňujú takým spôsobom. Mám povinnosť spory odstraňovať a nie ich v akejkoľvek forme udržiavať. Spomeňte si, koľkokrát išli na mňa ešte pred Mnichovom a akým spôsobom na mňa útočili, ale musel som všetko vydržať a ďalej spoločne pracovať. Vylúčovanie kohokoľvek z čohokoľvek — to je spôsob, akým to nejde. Ak niekto robí justament, ja žiadne robíť nemôžem.

Členovia delegácie pripomenuli, že želanie veľkej väčšiny pracujúceho ľudu je, aby sa odstúpivší ministri už nevrátili do vlády a že teda prezident musí sa tomuto prianiu podvoliť, pán prezident povedal:

„Ja nesmiem povedať, že ten alebo onen už nesmie do vlády a ja nesmiem povedať, že ten alebo onen musí do vlády. Bude tu predseda vlády a ten bude členom novej vlády navrhovať. Ja

som vždy stanovisko predsedu vlády bral vážne v úvahu. Opakujem, že nechcem postaviť justament. Chcem vám len povedať, že sa musíme na celý tento problém divať objektívne a mojou povinnosťou je snažiť sa, aby som strany dostával dohromady k spolupráci a nie proti sebe.“

„Chápem vašu situáciu — hovoril pán prezident ďalej — ale vy musíte zase chápať moju ťažkú situáciu. Na mňa môžete sa spoháňať, že by som ani teraz, ani v budúcnosti neprijal nič v žiadnej situácii, čo by znamenalo vylúčovanie tej alebo onej skupiny z časti na vlády. Povedal som, nech nikto nepomýšľa na to, že by komunisti mohli byť vylúčení v vlády. To je vec, ktorú by som nepodpísal. Prosim, aby ste s tým počítali pre dnešok a aj pre budúcnosť. Na tom trvám, ale prosím tiež, aby všetci pamätali na ťažkosti, ktoré máme a aby ste mi pri práci pomáhali.“

Popoludní odcestoval pán prezident do Lán.

Povereník Ing Jozef Styk vyznamenal účastníkov Povstania v Prešove

Šarišskí legionári a odbojníci nikdy nezradia demokratickú ČSR a svojho prezidenta Beneša

Prešov, 21. februára. — Zatiaľ, čo západný vietor prinášal hlučné heslá, volanie na hanbu a iné výkriky, sliho sa niekoľko desiatok statočných legionárov a odbojníkov zo šarišského a príľahlého kraja, aby manifestovali dôstojne, ale tým srdečnejšie a dojímavejšie za večnú, demokratickú Republiku československú, za ideály, vytýčené a uskutočňované slávnym legionárskym trojhviezdičným Masaryk—Štefánik—Beneš. To neboly len prázdne heslá a slová, to dýchaly obete, životy, práca, veľká práca, trvajúca pomaly už tridsať rokov. Šedinami pokryté hlavy príslušníkov legionárskeho bratstva striedaly sa s napriamenými čelami bojovníkov II. odboja. Tí, aj oni mali svätý zápal v srdci, zápal za veci národa a štátu, ktorý práve v tieto dni prežíva nežiadúce kritické chvíle, v ktorých ide o demokratický charakter našej vlasti. Nech slávi prešovskej odbojke ČsOL, počasie práce založenému odboru historickej družiny „Obrana národa“ ku ctí, že sa vedela povstaviť za jasné ciele svojich niekdajších i terajších vodcov!

V pekne vyzdobenej Sokolovni zasadli účastníci zakladajúceho valného zhromaždenia družiny „Obrana národa“ a tí odbojníci, ktorých v mene prezidenta Republiky, Dr. Eduarda Beneša a v mene predsedu Slovenskej národnej rady, Dr. Jozefa Lettricha prišiel vyznamenať povereník pôdohospodárstva a pozemkovej reformy, Ing. Jozef Styk. Prítomní boli aj zástupcovia prešovskej posádky a delegácií okolitých legionárskych jednot.

Valné zhromaždenie otvoril predseda ČsOL v Prešove, Dr. Nestor Demkov, ktorý vysvetlil cieľ historickej skupiny „Obrana národa“ a vrelými slovami privítal povereníka Ing. Styka a náčelníka odboja na Šariši, gen. biskupského tajomníka Neckára, aj ostatných prítomných. Zatiaľ podal organizačný referát školský inšpektor Július Štrba, v ktorom zhodnotil aj legionársku tradíciu, ktorá sa tak mocne prejavila aj v druhom odboji, či už šlo o ten domáci alebo o zahraničný.

Pri voľbách boli jednýmsefne zvolení do čest-

ného predsedníctva: námestník predsedu vlády Dr. Štefan Kočvara, povereník Ing. Jozef Styk, gen. tajomník Pavol Neckár, predseda Kraja výboru ČsOL, Jozef Bahurinský a min. radca Ing. Ladislav Dérer. Predsedom sa stal Dr. Kornel Mačuha, podpredsedami: Dr. Vojtech Vagašský, poslanec ÚNS a Jozef Stanovský, jednatelia: Ján Petrovič a Július Štrba pokladníkom Ladislav Gregor, revizormi: pplk. Richard Matějka a Karol Miklánec, členmi výboru: Dr. Nestor Demkov, J. Strnisko, Andrej Sokolík, Ing. Amanský, mjr. Andriľák, Hrubý, škpt. Pončák, Boštík a Slezák.

Novozvolený predseda Dr. Kornel Mačuha o. i. prihliadol, že do čestného predsedníctva dostali sa skrz naskrz osvedčení bojovníci za slobodu národa, ktorí tu na východe organizovali a pracovali, radili aj pomáhali. Valné zhromaždenie stojačky vypočulo tú časť prejavu, v ktorej sa predseda poklonil svetlej pamiatke tých, ktorí sa

nedočkali ovocia svojej práce: Dr. Cyrila Daxnera, Juraja Ištoka, Petra Židovského aj ostatných.

„Vážení hostia drahí priatelia,

Prichádzam dnes medzi vás s posolstvom radostným, vďačným. Mám poslanie nad iné milé a pekné. Prišiel som vám v mene drahej, obnovenej vlasti československej poďakovať za všetku prácu, za všetky obete, ktoré ste vynaložili a podstúpili, aby mohla byť vzkriesená, oživená a k rozkvetu v nej žijúcich bratských národov, českého i slovenského, zveľaďovaná.

Zda budete namietat, že ocenenie vašej práce, vašich obetí nechalo dlho na seba čakať. No, z dekrétov osvedčujúcich vaše vyznamenanie rozličnými radmi vysvitá, že byly vystavené dávnejšie, že však nebolo doteraz vhodnej príležitosti vám ich odovzdať.

Budú tomu bezmála štyri roky, čo sme sa spolu pripravovali zavŕšiť dielo podzemnej práce a vystúpiť na povrch dejín s otvoreným oslobodzovacím bojom. Po takomto odstupe možno už presnejšie a vecnejšie hodnotiť túto prácu, jej kľady i nedostatky lebo sme sa už oprostili od romantického zápalu revolučných a porevolučných dní a oprostujeme sa aj od nánosu, ktorý každý takýto počín prináša so sebou.

Som úprimne rád, že mám poverenie vyznamenať dnes príslušníkov takýchto skupín, ktoré sme lo možno zaradiť medzi prvé v československom oslobodzovacom boji. Nech toto konštatovanie slúži ku ctí všetkým dnes vyznamenaným, lebo bolo vyriešené po zásluhe, i keď mnohým nežičlivý osud nedoprial, aby sa mohli zúčastniť na Slovenskom národnom povstaní so zbraňou v ruke. Nie vašou vinou ostalo východné Slovensko osihotené, nie vašou vinou dostal sa tento kraj ako prvý pod najkrutejšiu okupáciu germánskej soldatesky, aj ju sprevádzajúcich gestapákov a esesákov.

Východné Slovensko spínilo svoju átihu, ktorú mu národ sveril. Držali ste sa všetci statočne, ozaj hrdinsky. Nepoznali ste strach, mali ste pred očami len svätý boj za slobodu a za demokraciu. Váš zápal sa neniesol v duchu politických hesiel, lež v duchu úprimnej svornosti; vaša práca nerozlišovala katolíkov a evanjelíkov, komunistov,

(Pokračujeme na 2. strane.)

Washington o situácii v ČSR

Americké vládne kruhy v súkromných rozhovoroch neskrývajú zdesenie nad politickou krízou v Československu. Vyhlasujú, že mali už od niekoľkých mesiacov podozrenie, že sa komunisti pripravujú prevziať celú vládu do svojich rúk. Zároveň však vyslovujú nádej, že nekomunistické strany, ktoré tvoria väčšinu, zabránia utvoreniu takého režimu, aký majú v Maďarsku, na Balkáne a v Poľsku. Americký pražský veľvyslanec Laurence A. Steinhardt, ktorý bol niekoľko týždňov chorý, vrátil sa teraz do Prahy avšak jediné čo môže Amerika v československej kríze podniknúť, je, ako sa zdá, povzbudenie nekomunistických strán. Podľa náhľadu washingtonských kruhov je stále jasnejšie, že nezávislosť, ktorú sa v ČSR podarilo udržať vo vnútornej politike a v niektorých zahranično-politických otázkach, je teraz v podstate ohrozená.

Zrkadlo dňa

MOST A MOST. Dva názvy a predsa neznamenajú jedno a to isté, ba sú si svojou náplňou protichodné. Asi pred 4 týždňami podala ministerka priemyslu Ing. Jankovcová referát o hospodárstve a podnikaní v Stalínových závodoch v Moste. V referáte spomenula, že v Stalínových závodoch bola prevádzková režia nehospodárna a že záujem znárodneného priemyslu si vyžaduje reorganizáciu tohto podniku, čím štát získa ročne stovky miliónov korún. A dnes ozýva sa znovu Most. Most, v ktorom do 7.000 zamestnancov Stalínových závodov išlo demonštrovať proti rozhodnutiu vlády v otázke úpravy plátov štátnych a verejných zamestnancov. Demonštrovali v tom smysle, že nedopusť, aby takýmto spôsobom bol pripravený štát o veľké milióny. Nuž, toto nás rozhodne prekvapilo. Preto tých 7000 zamestnancov nedemonštrovalo pred 4 týždňami, keď sa dozvedelo, že neodborné vedenie v Stalínových závodoch zapríčiňuje v podniku straty niekoľko miliónov stovák miliónov korún ročne? Všetci zamestnanci mlčali, lebo nemohli sa ozvať proti ľuďom, ktorí svojou neodbornosťou pripravili podnik a tým aj štát o také obrovské straty. Dnes? Išli demonštrovať čiste len preto, že im to nakázalo ÚRO a tak zo zákulisia aj strana, ktorá má tenor v ÚRO a ROH, Čudné, všakže?

ĽUD CHCE MIER, POKOJ A PRÁCU v sobotu sme mali možnosť sledovať v predpoludňajších hodinách záujem ľudu o veciach okolo vládnej krízy. Sledovali sme a shovárali sme sa s príslušníkmi najširších vrstiev národa. Či to bol holl. kovorobný robotník, živnostník, obchodník, šofér, stolar, úradník alebo právnik, každý jeden z nich mal iba jedno želanie, ktoré bez váhania povedal: „Prečo nám nedajú pokoj, prečo nám nedajú žiť v mieri a pri práci, aby sme mohli pracovať, žiť a tvoriť hodnoty pre seba, národ a štát. Preto vždy, len čo sa trošičku skonsolidujú pomery, prichádzajú rozliční politickí štreberi s hrozbami a často aj násilím a protišťavným spôsobom domáhajú sa práv, ktoré im národ nechal a nechcú sa podrobiť záujmom väčšiny národa. Preto to naše Československo je vždy stredobodom záujmových krížovatiek a prečo nám upierajú možnosť žiť v duchu veľkých myšlienok Masaryka a nášho prezidenta Dr. Beneša, žiť pre vlastnú rodinu a národ, žiť bez strachu o zajtrajšokil... Veru, takéto želania majú naši statoční ľudia, z ktorých mnohí práve včera, keď sa dozvedeli o vládnej kríze, plakali, lebo nejde to tak, ako sa to sfuovalo, po demokraticky, ľudsky a po kresťansky. To je opravdivý hlas ľudu a hlas ľudu je hlas Boží a nie nakomandované masy, ktoré sú naučené vykrikovať a skandovať heslá.

Daj Bože, aby napokon zvíťazila múdrosť a rozvaha nášho národa. (+)